

הלכות עירובין שם־שם

אבל אם יחיד בכל אחד מהחיצונים ושנים באמצעי או שנים בכל אחד מהחיצונים ויחיד באמצעי נותנים לשנים החיצונים כל צרכן שאנו רואים כאלו דיוורי האמצעי הם בכל אחד מהם והרי הם שלשה ביחד בכל אחד מהם¹⁰⁰ וגם באמצעי מותרים כל צרכן לפי שהוא נחשב כחצר לחיצונים¹⁰¹ לפי סברא הראשונה שנתבאר¹⁰²:

ז וכל זה כששני כותלי אורך הקרפף הקצר הפרוץ במילואו הם בולטים ונכנסים לתוך חלל הרהב¹⁰³ שאם לא כן אין זו פירצה במילואה שאינו נקראת פירצה במילואה אלא אם כן נפרץ כל כותל רחבו של קרפף או חצר או בית אבל אם היה כותל הרחוב ארוך מחלל הרחוב וכולל מפתח לכאן ומפתח לכאן ונפרץ כמדת החלל ונשתייר ממנו הפס מפתח שמכאן ופס מפתח שמכאן¹⁰⁴ אף שאין הפסין בולטין לצד הפנים לתוך החלל שבין כתלי אורך אלא לצד חוץ אין זו פירצה במילואה הואיל ונשתיירו גיפופים קטנים מהכותל הנפרץ ואף שגיפופים אלו אינן נראין למי שעומד בפנים בתוך הקרפף או החצר או הבית הנפרץ במילואו כיון שהם נראים למי שעומד בחוץ נדונין משום פסין לפירצה¹⁰⁵ כמו שהלחי הנראה מבחוץ ולא מבפנים נדון משום לחי למבוי כמו שיתבאר בסו"ג שם¹⁰⁶ ואם כן גם כן כאן הרי העומד חוץ לקרפף הקצר דהיינו בתוך קרפף הרחב נראין לו אלו גיפופים הרחבים העודפים מכאן ומכאן לפירצה כאלו הם שיווין וגיפופין מכותל הרחוב של הקצר ולא נפרץ אלא באמצעו בלבד¹⁰⁷ מה שאין כן כשכתלי ארכו של הקצר בולטים ונכנסים לתוך החלל הרחב¹⁰⁸ או ניכר ונראה שהגיפופים הללו אינם מכותל רחבו של הקצר¹⁰⁹.

והוא שראשי כתלים אלו הבולטים שמה הם מופלגים שם ג' מפתחים ברוחב מן כתלי אורך קרפף הרחב שבצד¹¹⁰ כגון שגיפופים אלו יש באורך כל אחד מהם ג' מפתחים אבל אם אינם מופלגים מהם ג' מפתחים הרי הם כלברים וסניפים שם לצד כתלי אורך הרחב והאוויר שביניהם הוא כסתום ונמצא שיש שם גיפופים לקרפף הקצר דהיינו מראשי כתלי ארכו עד כתלי אורך הרחב שהם פחות מג' מפתחים מכאן ופחות מג' מפתחים מכאן ואין כאן פירצה במילואה¹¹¹.

ז וכל שאין שם פירצה במילואה הרי כל אחד ואחד רשות לעצמו ואין נותנים להם בכל אחד מהם אלא בית סאתים¹¹² ואם יש באחד מהם יותר מבית סאתים הוא לבדו אסור והשאר מותרים כיון שאינם פרוצים זה לזה במילואם ואין בפירצה יותר מעשר¹¹³:

שם־א דין גג הסמוך לרשות הרבים וכו' / סעיפים:

א גג הסמוך לרשות הרבים¹¹⁴ ואינו גבוה¹¹⁵ מפתחים¹¹⁶ בצדו שברשות הרבים ובשאר צדדין שבחצר הוא גבוה עשרה רשות היחיד גמורה היא מן התורה¹¹⁷.

מא גמרא שם בעיא ולקולא. מור וש"ע שם.

מב מ"ד ס"ק ג'.

מג לעיל סעיף ה'.

מד רשב"א ורישב"א בסוף המגילה שם. שו"ע שם.

מה כדלקמן סי' ששנ"ב וש"נ.

מו ראו רש"י שם ה"ה חצר קטנה, דף ה, א ה"ה כנראה

מבחין. תוספת שבת ס"ק כא.

מז סעיף א'.

מח דבה טו ב. שו"ע שם.

מט ר' יואל שם. וראה גם לעיל סי' נה ס"ב. סי' עט ס"ג.

נ' ששנ"ב ס"א. לקמן סי' שעד ס"ג.

נ רש"י שם ה"ה בבבבבב.

נא גמרא שם. שו"ע שם.

נב רש"י שם ה"ה ונימא לבדו. תוספת שבת שם.

נג רשב"א וש"ע שם.

נד ובדלעיל ס"ג.

סימן שסא

א רב נחמן אמר שמואל עירובין פד, ב. מור וש"ע ס"א.

ב גמרא שם. מור וש"ע שם.

ג ה"ב"א בעמדות הקדש שער ג ריש ס"א. הובא בז"ח

ה"ל שבת פ"ד ה"ט. שו"ע שם.

ד עבודת הקדש וז"מ שם. דהיינו אף שחצר שגפרצה

במילואה ליה"ר לא הוי יה"ר מיה"ר כדלקמן סעיף הבא.

הלכות עירובין שם תשכה

ואף על פי כן הואיל והוא בתוך עשרה לרשות הרבים ורבים משתמשים בו שמיניחים בו כובעים וכלים קטנים הרי זה כרשות הרבים ואסור לבעל הגג להשתמש בו מחצרו עד שיעשה לו סולם קבוע מחצירו שאז גולה רעתו שסילק לגג זה מכה רשות הרבים אלא נוח לו להשתמש בעצמו עליו אבל סולם עראי אין כאן סילוק שכיון שסופו ליטול הסולם כמו שאינו הוא¹⁰:

ב ואיזה סולם קבוע כל שקבעו] שם בין לשבת בין לחול אבל אם קבעו לשבת ולא לחול או להפך¹¹ אין זה קבוע:

ג אבל אם מצדו שכרשות הרבים הוא גבוה אפילו סולם אין צריך¹².

אבל אם אינו גבוה עשרה בין מצד רשות הרבים בין מצד החצר¹³ אף על פי שהבית שבתוכו יש בו י' מרחים אינו נקראת על הגג רשות היחיד אלא כרמלית הוא ואין סולם מועיל לו כלל¹⁴:

ד חצר שנפרצה¹⁵ במילואה או ביתר מעשר אמות¹⁶ לרשות הרבים מקום מחיצה¹⁷ נידון כצדדי רשות הרבים שהן כרמלית ומותר לטלמל מתוך החצר למקום המחיצה¹⁸ אבל לא לרשות הרבים¹⁹ ולא לרשות היחיד²⁰ ולא לחוץ לד' אמות מפני שתוך החצר שנפרצה לרשות הרבים נעשה גם כן כרמלית²¹ שהרי הוא כקן זוית הסמוכה לרשות הרבים שנחבאר בס' שמה²².

ואם נפרצה לכרמלית הרי הוא כרמלית מדברי סופרים (ואף על פי כן אף שהוא רשות היחיד מן התורה²³ מותר לטלמל ממנו לכרמלית גמורה²⁴ ממעט שנחבאר בס' שמה²⁵).

אבל אם הפרצה היא פחות מעשר ואינה במילואה אינה אוסרת מפני שהיא כפתח²⁶:

ה אם נפרצה בקרן זוית ממש דהיינו שהפרצה תופסת משתי רוחותיה אצל הוויית אפילו בפתח מעשר אסור לפי שאין דרך לעשות פתח בקרן זוית²⁷.

וראה ש"ת שערי ציון ס"ד עקף ר ס"ג.
ה רב פ"א שם. רמב"ם פ"ד ה"ט. עמדת הקדש ומ"מ וש"ע שם. מ"א ס"ק ב.
ו עמדת הקדש ומ"מ וש"ע שם (משא"כ נגג עצמו. ראה רמב"ם מ"א ס"א א).
ז רב נחמן אבר שמאל שם. מור וש"ע שם.
ח רש"י שם ד"ה סולם קבוע. מ"ו ס"ק א. מ"א ס"ק ג. וראה לעיל ס"ו.
ט רש"י שם ד"ה סולם ארעני. מ"ז שם. וראה לקמן ס"ו שעב ס"א.
י עמדת הקדש ומ"מ וש"ע שם. וראה לקמן ס"ו שעב ס"א דהתם מני בקבעו לשבת.
יא לבוש ס"א.
יב הגהות אשרי עירובין פ"ח ס"ג. הובא בב"י ד"ה גג המטות. לבוש ס"א.
יג תוס' שם. רש"י שם ד"ה לאו משום. ב"י שם. מ"א ס"ק א. (וצ"ע כמה אינו יותר במחיצות החצר סביב. ע"י תוס' וסוסיי שם. גבי כוב שבין החצר לדה"ר שרינו מחזירי רה"ל). וראה ש"ת שערי ציון שם.
יד (ובמ"א ס"ק א יש טעות סופר). וכ"ה בתוספת שבת ס"ק א (ופסק ב"ת בתום' והגהות אשרי שם רמנועיל מולט) ופי' מגרם שם (ורוצה לחלק אם מתכפרים עליו).

וראה קף החיים ס"ק ה. מ"מ וציונים. וראה לעיל ס"ו שמה ס"ג ב' דענות אם רה"ל שבתוך הבית עולה עד לרקיע (גם על הגג).
10 משנה עירובין דר. א וכתבנום. מור וש"ע ס"ב.
11 רש"י שם ד"ה חצר שנפרצה. מור וש"ע שם.
12 נחמד שם. מור וש"ע שם.
13 ראה ב"י סי' ששע.
14 משנה שם.
15 רש"י שם ד"ה פפור.
16 כרמלית ס"ו שמה ס"ו וש"ע.
17 ספק ב'.
18 כרמלית ס"ו שמה ס"ו.
**19 תוס' שבת דף מ. א ד"ה אע"ג. ב"י סי' ששע ד"ה ומ"מ או לכרמלית. דלא כמ"א שם ס"ק ג. וכ"כ בס"י שם ס"ד וד"ק.
20 ספק ר"ו.
21 עולת שבת ס"ק ב. וכרמלית ס"ו שש ס"ח וש"ע ולענין מקום מחיצה ראה לעיל ס"ו שם ס"א שחזרו הפגמו יחד ומתום. וש"ע.
22 משנה עירובין דר. א אפרש רב שם ת"ב. רש"י שם ד"ה כגון דה"ה דתיתא. מור וש"ע ס"ב. מ"א ס"ק ד. וראה גם לקמן ס"ו שעב.**

וראה ש"ת שערי ציון ס"ד עקף ר ס"ג.
ה רב פ"א שם. רמב"ם פ"ד ה"ט. עמדת הקדש ומ"מ וש"ע שם. מ"א ס"ק ב.
ו עמדת הקדש ומ"מ וש"ע שם (משא"כ נגג עצמו. ראה רמב"ם מ"א ס"א א).
ז רב נחמן אבר שמאל שם. מור וש"ע שם.
ח רש"י שם ד"ה סולם קבוע. מ"ו ס"ק א. מ"א ס"ק ג. וראה לעיל ס"ו.
ט רש"י שם ד"ה סולם ארעני. מ"ז שם. וראה לקמן ס"ו שעב ס"א.
י עמדת הקדש ומ"מ וש"ע שם. וראה לקמן ס"ו שעב ס"א דהתם מני בקבעו לשבת.
יא לבוש ס"א.
יב הגהות אשרי עירובין פ"ח ס"ג. הובא בב"י ד"ה גג המטות. לבוש ס"א.
יג תוס' שם. רש"י שם ד"ה לאו משום. ב"י שם. מ"א ס"ק א. (וצ"ע כמה אינו יותר במחיצות החצר סביב. ע"י תוס' וסוסיי שם. גבי כוב שבין החצר לדה"ר שרינו מחזירי רה"ל). וראה ש"ת שערי ציון שם.
יד (ובמ"א ס"ק א יש טעות סופר). וכ"ה בתוספת שבת ס"ק א (ופסק ב"ת בתום' והגהות אשרי שם רמנועיל מולט) ופי' מגרם שם (ורוצה לחלק אם מתכפרים עליו).

תשכו

הלכות עירובין שסא-שסב

וכן בית שנפרץ בקרן זווית ממש^כ לרשות הרבים או לכרמלית^{כג} אפילו כפחות מעשר אסור אם גם הקרוי נפרץ מעל הזווית עד שהנשאר הוא כאלכסון מכותל זה לכותל שאצלו שאז אין אומרים בו פי תקרה יורד וסותם? לפי שהמעם שאומרים פי תקרה יורד וסותם הוא משום שדומה לפתח ובקן זווית אין דרך לעשות שם פתח כלל^{כד}.

אבל פתח שאינה בקרן זווית אומרים בה פי תקרה יורד וסותם אפילו היא יתירה מעשר^{כה} רק שאינה במילואה^{כז}.

ויש אומרים^{כח} שאפילו היא במילואה אפילו נפרצו ב' מחיצות זו אצל זו במילואם^{כט} ונשאר קרוי עליהם אומרים בו פי תקרה יורד וסותם אם נשאר שם ב' מחיצות דבוקות זו בזו^ל אבל אם נפרצו ב' מחיצות זו כנגד זו במילואה או ביותר מעשרה ונשאר ב' מחיצות שלימות זו כנגד זו^{לא} כיון שיש ביניהם פילוש^{לב} וקפנוריא^{לג} מפרצה זו לפרצה שכנגדה אין אומרים בהן פי תקרה יורד וסותם וכן עיקר^{לד} ואף על פי כן מוב לחוש לסברא הראשונה^{לה} כמו שנתבאר בס' שמי"ח^{לו}:

ז יש אומרים^{לז} שאין פי תקרה יורד וסותם אפילו לפרצה שמרוח אחד אלא אם כן יש ברוחב הקרוי ד' טפחים^{לח}.

ויש אומרים^{לח} שצריך גם כן שלא יהא פי התקרה משופע כנגד שלנו^{לח} שאז אין בהם פה ולא אמרינן אלא פי תקרה יורד וסותם:

שסב איזה מחיצה קרוי מחיצה למלמל וכו' כ"ב סעיפים:

א כל מחיצות שלא נעשו כדי לדרור בתוכן^א הדיינו לכניסה ויציאה תמיד^ב (ענין ס' שני"ח גבי קרפף) אלא לשמור מה שיחורו בתוכן^ג או לישב בתוכן לשמור השדות^ד

לט רש"י סוכה שם ד"ה מדינא ק"י. וראה גם לעיל ס' שמו ק"א ס"ק א.
מ ב"י שם. עיי' ת"א ס' שמו ס"ק ג.
מא מהר"ל שם.
מב סעף יב.
מג תוס' שם פ, א ד"ה קודר. דא"ש שם פ"ח ס"ז. רמ"א ס"ב.
מד ראה לקמן ס' ססח ס"ז 'צריאה לקבל מעוביה'.
מה רש"י שם ג, ב ד"ה אצרי בי רב. לפירושו בגמרא שם. מור וש"ע ס"ב (ומ"ש תמ"ז ס"ק ב, לפ"ש בחברי הדבור באופן אחר, אינו עולה כלל לפ"ד רש"י, אלא סבירא ליה בזה דס"י שח שריק בקרפף הקילו (ומלועיל שם ס"ב), דלא כס"ז. ותוס' שם ד"ה קרויו ודא"ש שם סבירא להו ג"כ הכי, מדלא הקשו זה על רש"י, לומר שם כנג משופע אמרינן יורד וסותם).
מו רש"י שם.

סימן שסב

א רב הונא עירובין כ"ו, א. רש"י שם ד"ה לנתח. מור וש"ע ס"א.
ב רש"י שם כב, א ד"ה כל אור.
ג סעף ג.
ד גמרא ורש"י כ, א שם. מור וש"ע שם.
ה ברייתא שם כב, א. רש"י שם ד"ה וכל רידה. מור וש"ע שם ופי' שנה ס"א. מ"א ס"ק א.

כח חשונה שח כפירוש רב שם ע"ב. מור וש"ע שם.
כט רדכי מוקי לה למתניתין רב שם גזר, א. תוס' שם ד"ה ושמואל.
ל תוס' שם ד"ה בשתי ד"ה קרויו. דא"ש שם פ"ח ס"ג. מור וש"ע שם.
לא תוס' שם ד"ה בשתי דא"ש שם. ב"י ד"ה ואם נפרץ. לבוש ס"ב.
לב גמרא שם ד"ב.
לג גמרא ללישנא קמא לעומאל (כפירוש גורסת חוס' וכן רב מודה בה ללישנא בתרא, רבותיה פסק בעל המאור שם ד"ה. חז"ר שפירצה (הובא ברא"ש שם, וברפ"ב"א שם ד"ה איבא דאורי ביותר מעשר, ובכ"י ד"ה אבל פירצה). עבודת הקודש שער א סמ"ו (הובא במ"ז פ"ז הל"ה, ובכ"י שם). ש"ת מדר"ל ס' קמו (הובא במ"א ס' שנה ס"ק ג, ובפ"ז ס' ששה ס"ק ו).
לד רא"ש שם. מור וש"ע שם. ובכ"י שם כתב שכן נראה דעת הר"ף ורמב"ם פ"ז הל"ה. וראה פס"ד שסא, ד.
לה מנשא"ל לדעת הא' לדלעיל היינו דוקא כשאנשים במילואה, ולכ"ע אין חילוק בין מרוח אחת לשתיים (תוס' שם).
לו תוס' רא"ש שם משם ר"ת. מור ורמ"א ס"ב.
לז מנשא"ל שם גזר, א כתבמים. סוכה יח, ב. מור ורמ"א שם.
לח סוכה שם.